

OD REDAKCJI

EDITOR'S NOTE

Szanowni Państwo!

Oddajemy w Wasze ręce kolejny, 51. już tom czasopisma „Niepełnosprawność. Dyskursy Pedagogiki Specjalnej”. Artykuły zebrane w tym wydaniu są niezwykle zróżnicowane, co obrazuje ogromne pole tematyczne naszej dziedziny oraz ukazuje nieskończoną gamę podejść do tych zagadnień: od silnego społecznego zaangażowania, spoglądania na problemy empirycznie, po teoretyczne poszukiwania i nowe konteksty badawcze. Autorzy podejmują istotną kwestię społecznej integracji osób z niepełnosprawnościami, skupiając się szczególnie na aspektach edukacji, terapii oraz uczestnictwa społecznego. Celem publikowanych tekstów jest przybliżenie i aktualizacja problematyki integracji, której zrozumienie stanowi fundament wspierający tworzenie bardziej otwartego i równego społeczeństwa dla wszystkich jego członków.

Szczególne miejsce w tomie zajmuje artykuł polemiczny Doroty Krzemińskiej. Autorka, wykorzystując metodę szczegółowej analizy tekstu, odnosi się do wydanej pracy naukowej i demaskuje w kontekście badań światowych i polskich nadużycia, jakich w niej dokonano. Ta prezentacja olbrzymiego zakresu plagiatu, jakiego w monografii *Crip sex. Ekspresje seksualne osób z niepełnosprawnością intelektualną* dokonał Remigiusz Kijak, jest aktem odwagi o ogromnym znaczeniu dla współczesnej pedagogiki specjalnej jako nauki. Dorota Krzemińska podjęła się trudnego zadania uświadomienia skali dokonanych przez autora wykroczeń, wychodząc naprzeciw próbom ich usprawiedliwiania i ukrywania zarówno przez samego autora, jak i inne osoby oraz instytucje, osadzone w szeroko pojętym środowisku naukowym. Publikując niniejszą pracę przychylamy się do punktu widzenia autorki, wyrażając jednocześnie jednoznaczny brak zgody na tego rodzaju praktyki w naszej dziedzinie. Uważamy, że każde przyzwolenie na odstępstwa w obszarze etyczności badań społecznych przyczyni się do ich dewaluacji i stopniowego upadku. W tym samym czasie nurtują nas refleksje dotyczące kierunku, w którym zmierza nauka, zwłaszcza ta osadzona w zakreślonym przez nasze czasopismo polu tematycznym. Niepokoją nas tendencje związane z faktem,

że nauka zaczyna być ewaluowana prawie wyłącznie ilościowo. Zastanawiają nas również możliwe drogi tej ewaluacji w kontekście wzmożonego wykorzystania narzędzi AI w przygotowywaniu wszelkiego rodzaju produktów o charakterze twórczym.

Autorzy prezentujący swoje teksty w załączonym numerze to zarówno nazwiska dobrze znane naszym czytelnikom, jak i zupełnie nowe, z czego niezmiernie się cieszymy. Brakuje w tym wydaniu wydzielonych wątków tematycznych; artykuły ułożone zostały raczej w ciąg logiczny, w którym każdy kolejny głos może stanowić kontekst interpretacyjny dla poprzedniego. Po polemicznym tekście Doroty Krzemińskiej, zaprezentowany został artykuł Marcina Wlazło, który po raz kolejny ukazuje, jak z kulturowego dziedzictwa (w tym przypadku związanego z filmami) można etycznie i ubogacająco korzystać, ilustrując problemy, z którymi borykają się osoby z niepełnosprawnościami, ich najbliższe środowisko i współpracujący z nimi profesjonaliści. Następujący dalej tekst Agnieszki Budnik ukazuje pole tematyczne znacznie szersze niż nasza dziedzina, zakreślając zarówno ważne teoretyczne konteksty dotyczące posthumanistycznego spojrzenia na dyskurs społeczny, jak i ilustruje je badaniami przeprowadzonymi w przestrzeni Facebooka. Bardzo odmienne metodologicznie spojrzenie na potencjał badawczy platformy Facebook prezentuje Magdalena Skalny, koncentrując się na skupionych tam rodzicach dzieci niesłyszących.

Kolejne artykuły umiejscawiają się w problematyce osób z głębszą niepełnosprawnością intelektualną. Ta grupa szczególnie doświadcza społecznej ekskluzji, wynikającej z braku świadomości i zrozumienia ich potrzeb oraz zdolności przez szersze społeczeństwo. Pomimo postępów w zakresie równouprawnienia osób z niepełnosprawnościami, ich głos często pozostaje niesłyszany w dyskursach politycznych, teoretycznych i społecznych, co prowadzi do ich marginalizacji i braku reprezentacji. Ich społeczna ekskluzja może być rezultatem utrzymujących się w społeczeństwie stereotypów i uprzedzeń, uniemożliwiających im pełne uczestnictwo w życiu publicznym oraz brak uwzględnienia ich potrzeb w polityce i programach społecznych. Rozważania w tym obszarze rozpoczyna artykuł Agnieszki Hamerlińskiej, Joanny Kędzierskiej i Saby Schubert-Greń, stanowiący studium rzadko opisywanego w literaturze pedagogicznej przypadku osoby z holoprosencefalią. Diana Aksamit i Jarosław Rola wyznaczają pole teoretyczne dla głębokiej niepełnosprawności intelektualnej, wyraźnie rysując ważne konteksty, przemiany i zróżnicowania. Beata Cytowska ilustruje tę tematykę badaniami związanymi z postrzeganiem dorosłych z tej grupy przez pracujących z nimi profesjonalistów.

Również osobom dorosłym poświęcony jest artykuł Dominika D. Strzeleckiego, który opisuje zmagania związane z dorosłością osób, które z powodu niedostatków diagnozy i przemian w postrzeganiu samego zaburzenia, przeżyły dużą

---

część swego życia bez rozpoznanego funkcjonowania na autystycznym spektrum zaburzeń, jednocześnie zmagając się z wieloma problemami, które dotyczą członków tej populacji. Artykuł anglojęzyczny Ditty Baczały, dotyczący również tej grupy, odnosi się do badań dotyczących ich funkcjonowania zawodowego.

Ostatnie dwa artykuły dotyczą profesjonalistów, pracujących z osobami z niepełnosprawnością. Olga Domińczak i Alicja Pomian rysują teoretyczne i prawne konteksty dotyczące asystentów pracy. Anna Godlewska-Zaorska prezentuje wyniki badań dotyczące profesjonalizmu terapeutów zajęciowych.

Mamy nadzieję, że prezentowane artykuły rzucają nowe światło na różnorodność obszarów tematycznych związanych z niepełnosprawnością oraz zilustrują dobrze znane kwestie społecznej integracji osób z niepełnosprawnościami, podkreślając znaczenie edukacji, terapii oraz zaangażowania społecznego. Liczymy, że opublikowane prace nie tylko przybliżą kompleksowe wyzwania tej tematyki, ale także ukształtują kontekst dla przemian w samym polu pedagogiki specjalnej, poprzez różnorodne perspektywy i badania, wzbogacą dyskurs nad społeczną ekskluzją, inkluzją i różnymi do nich podejściami.

Karolina Tersa
Redaktorka naukowa tomu